

PROGRAM ZAPOBIEGANIA PRÓCHNICY DLA DZIECI W WIEKU SZKOLNYM

Program powstał we współpracy z Wojewódzkim Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi oraz Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie stomatologii dziecięcej, ze względu na dużą częstość występowania próchnicy wśród dzieci w wieku szkolnym z terenu województwa łódzkiego.

Głównym celem Programu jest obniżenie występowania próchnicy wśród dzieci z terenu województwa łódzkiego, co jest możliwe do osiągnięcia poprzez promocję zachowań prozdrowotnych oraz objęcie jak największej liczby dzieci profesjonalną opieką stomatologiczną z zastosowaniem zabiegu lakowania. Podczas wizyty każde dziecko, które zgłosiło się do udziału w Programie, miało wykonane bezpłatne badanie oceniające stan higieny jamy ustnej, uzębienia oraz warunków zgryzowych, a także zabieg lakowania zębów szóstych stałych, jeśli według lekarza istniały wskazania do przeprowadzenia tego zabiegu. Dodatkowo w ramach każdej wizyty był przeprowadzony instruktaż mycia zębów oraz przekazanie informacji na temat prawidłowej higieny jamy ustnej i racjonalnego odżywiania. Każdy z rodziców otrzymał także informację na temat zaleceń lekarskich dotyczących dalszego postępowania.

W 2010 roku Program zapobiegania próchnicy dla dzieci w wieku szkolnym był realizowany **po raz drugi**. Jego adresatami były dzieci ośmioletnie z terenu województwa łódzkiego.

W budżecie Województwa Łódzkiego na 2010 rok, na realizację świadczeń w ramach przedmiotowego Programu, pierwotnie zarezerwowano kwotę 100.000 złotych, następnie zmniejszono ją do **76.503 zł**. W postępowaniu konkursowym wyłoniono 21 realizatorów z którymi podpisano umowę, byli to:

1. NZOZ Centrum Medyczne ProMED Sp. z o. o. w Pabianicach.
2. Dentamed Krystyna Pikała w Łodzi.
3. NZOZ OPTIDENT s. c. Przychodnia Stomatologiczna w Sieradzu.
4. Orchident Gabinet Stomatologiczny Anna Grabczak w Wieluniu.
5. Orchident Gabinet Stomatologiczny Dorota Borczyk w Wieluniu.
6. Praktyka Stomatologiczna Karolina Wrona-Kozanko w Łodzi.
7. Wielospecjalistyczna Przychodnia Stomatologiczna Sp. z o. o. w Łodzi.
8. Poradnia Specjalistyczna „Zdrowie” w Łodzi.
9. NZOZ SZEL-STOM w Czerniewicach.
10. NZOZ „Akorja” w Łodzi.
11. NZOZ „Sal-Med” w Łodzi.
12. NZOZ „SANMED” w Łodzi.
13. NZOZ w Żarnowie.
14. „PANACEUM” Zakład Opieki Zdrowotnej w Łodzi.

15. NZOZ „DENS” w Żelechlinku.
16. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie.
17. GZOZ w Ujeździe.
18. NZOZ „DENTICA”- Szkoła Podstawowa nr 10 w Sieradzu.
19. NZOZ „DENTICA” – Gminny Ośrodek Zdrowia w Goszczanowie.
20. NZOZ „DENTICA” – ul. Bohaterów Września w Sieradzu.
21. NZOZ „DENTICA” - Zduńska Wola.

W trakcie realizacji Programu wykorzystano środki finansowe w wysokości **38.898,00 zł** (tj. 50,85 %)

W ramach zachęcenia do korzystania z Programu podjęto wiele działań promocyjnych. Między innymi podjęto działania mające na celu rozdysponowanie plakatów (850 sztuk) i ulotek (16.000 sztuk) pomiędzy realizatorów, starostów, wójtów, szkoły podstawowe, domy dziecka, przedszkola, ośrodki pomocy społecznej, Kuratorium Oświaty w Łodzi, Wojewódzkie Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi, Łódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia, fundacje, stowarzyszenia, szpitale dziecięce.

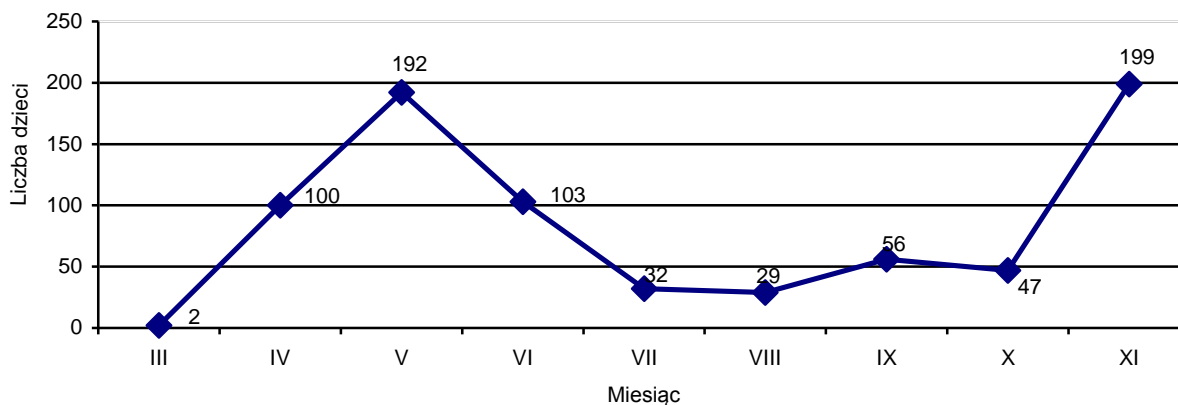
Informację o Programie rozpowszechniano poprzez Internet i lokalne media: gazety, radio. Kampanię promującą Program przeprowadzono również w środkach komunikacji miejskiej.

Podczas 9 miesięcy trwania Programu do wszystkich realizatorów **zgłosiło się 760 uczniów** (368 dziewczynek i 392 chłopców), u których łącznie **zalakowano 2.262 zęby**. Liczba przebadanych dzieci stanowiła 3,5% populacji, która była adresatem programu (liczba ludności w wieku 8 lat – stan na dzień 31.12.2009 roku – 21.713 osób¹).

Zgłaszalność uczniów do udziału w Programie różniła się w poszczególnych miesiącach. Najniższa zgłaszalność wystąpiła w marcu, ponieważ realizację w tym miesiącu rozpoczął tylko jeden z realizatorów. Najwyższe wartości osiągnęła w maju i listopadzie. Szczegółowe informacje przedstawia wykres nr 1.

Wykres Nr 1.

Zgłaszalność uczestników Programu w poszczególnych miesiącach jego realizacji.

¹ Dane według GUS – Bank Danych Lokalnych

Największy odsetek osób zainteresowanych świadczeniami w ramach Programu zgłosił się do realizatorów z terenu Łodzi, co stanowiło 38,8% (295 osób) przebadanej populacji.

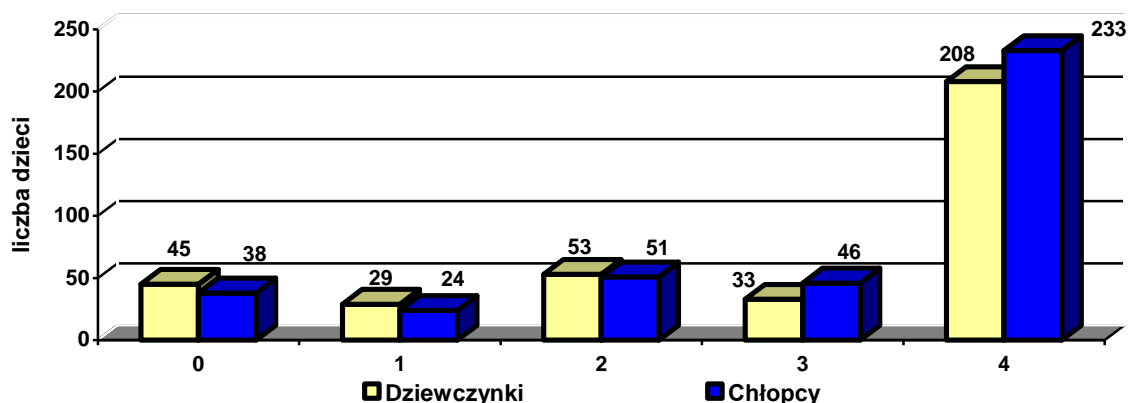
W ramach wizyty u wszystkich pacjentów dokonano oceny stanu higieny jamy ustnej i uzębienia, warunków zgryzowych oraz przeprowadzono instruktaż mycia zębów.

U 441 dzieci (58%), we wszystkich (4) szóstych zębach stałych zastosowano zabieg lakowania zębów lakiem szczelinowym. Lakowanie trzech (3) szóstek przeprowadzono u 79 dzieci (10,4%), po dwa (2) zęby zalakowano u 104 dzieci (13,7%), a 53 dzieci (7,0%) miało zalakowane po jednym (1) zębie. W przypadku 83 dzieci (11,0%), lekarz stomatolog przeprowadzający badanie nie stwierdził wskazań do wykonania zabiegu lakowania.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby zalakowanych podczas wizyty zębów, według płci dziecka przedstawia wykres nr 2.

Wykres Nr 2

Liczba zalakowanych zębów w ramach Programu, według płci dziecka.

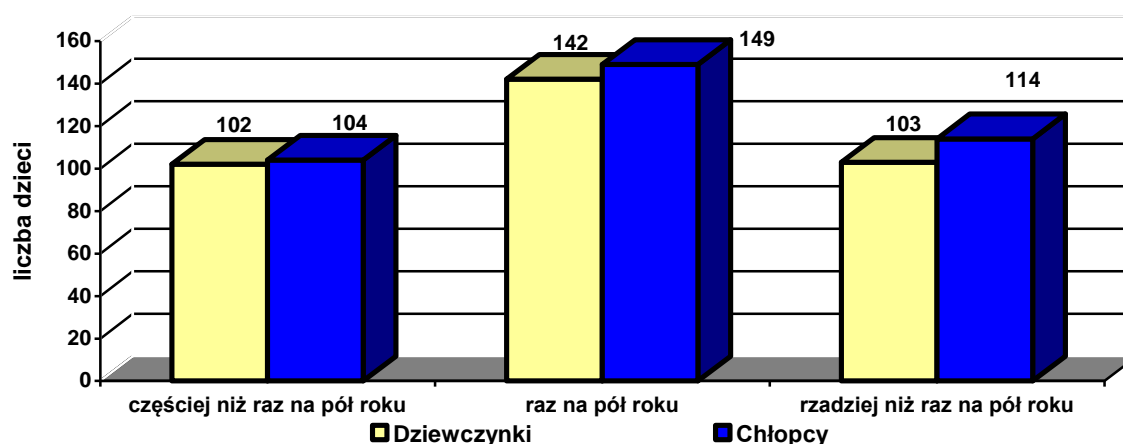

Na podstawie przeprowadzonych analiz w grupie dzieci, które korzystały już wcześniej ze świadczeń lekarza dentysty prawie dwie trzecie – 476 pacjentów (66,2%) ostatni raz było u lekarza w ciągu 6 miesięcy; w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziło gabinet dentystyczny 148 dzieci (20,6%), a dawniej niż rok temu – 95 (13,2%).

Z populacji dzieci, które już wcześniej korzystały z porad lekarza dentysty dwie piąte z nich – 291 osób (40,5%) odwiedza stomatologa średnio raz na pół roku, częściej niż raz na pół roku prawie jedna trzecia z nich – 206 dzieci (28,7%), natomiast rzadziej niż raz na 6 miesięcy – 217 osób (30,2%). W przypadku 5 osób brak danych. Częstotliwość korzystania ze świadczeń przez dzieci według płci przedstawia wykres nr 3.

Wykres Nr 3

Częstotliwość korzystania populacji badanej ze świadczeń stomatologa według płci.

Nawyki higieniczne i żywieniowe.

Znaczna większość ośmiolatków (666 – 87,6%) zgłaszających się do Programu myła zęby jeden lub dwa razy dziennie. Rzadziej niż raz dziennie czynność tą wykonywało 72 dzieci (9,5%), natomiast częściej niż 3 razy na dobę po szczoteczkę sięgało jedynie 20 badanych dzieci (2,6%). W jednym przypadku udzielono odpowiedzi, iż dziecko w ogóle nie myło zębów, zaś u jednego dziecka brak danych na ten temat.

Jednocześnie tylko trzech rodziców/opiekunów deklarowało, iż nie wyjaśnia dziecku korzyści wynikające z regularnego mycia zębów.

Oprócz regularnego mycia zębów w profilaktyce próchnicy duże znaczenie ma stosowanie innych produktów do higieny jamy ustnej tj. nici dentystycznych lub płynów do płukania jamy ustnej. W badanej grupie niespełna jedna trzecia deklarowała stosowanie niniejszych produktów (230 dzieci – 30,3%), w tym 147 (19,3%) dzieci stosowało płyny do płukania jamy ustnej, 52 (6,8%) nici dentystyczne oraz 31 (4,1%) korzystało z obu tych produktów.

W ramach Programu lekarz udzielający świadczeń informował także rodziców oraz dzieci o wpływie diety na stan uzębienia. Większość ośmiolatków przyznawała się do spożywania słodkich przekąsek i napojów kilka razy w tygodniu (441 - 58%) lub nawet codziennie (206 – 27,1%). Grupa 100 dzieci jadła słodczy rzadziej niż raz w tygodniu (13,2%), a 10 (1,3%) w ogóle ich nie spożywała, w przypadku trzech ankietowanych brak danych.

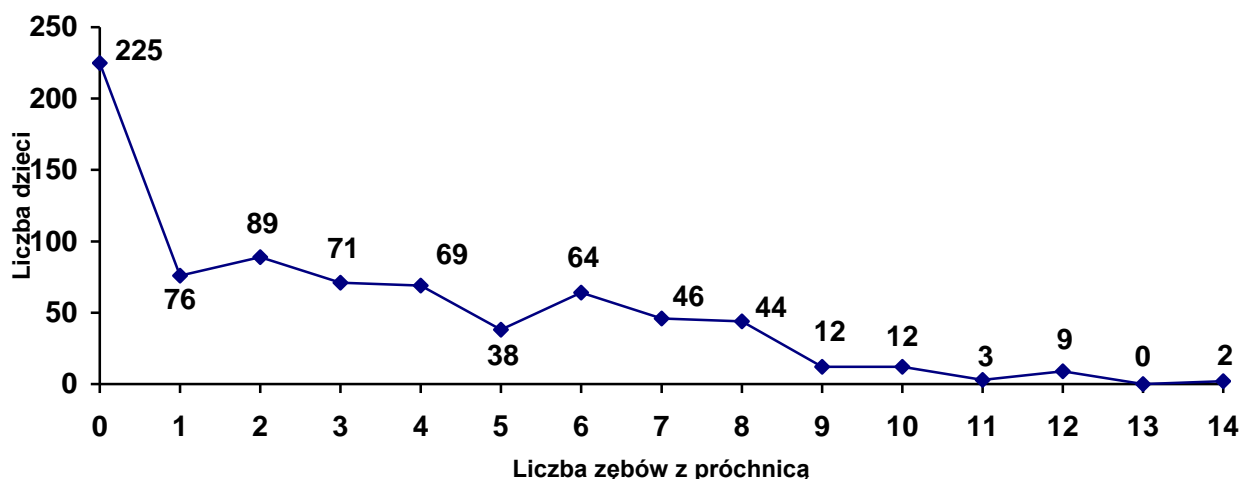
Ocena stanu uzębienia, higieny jamy ustnej oraz warunków zgryzowych

Z przeprowadzonej przez lekarzy oceny stanu uzębienia mlecznego ośmiolatków wynika, iż 225 z 760 przebadanych miało zdrowe zęby mleczne. Prawie tyle samo, ponieważ 230 badanych miało 5 lub więcej zębów z próchnicą, co stanowi 30,3% populacji badanej

(123 chłopców i 107 dziewczynek). U 2 przebadanych dzieci stwierdzono po 14 zębów mlecznych z próchnicą. 1 usunięty ząb miało 82 dzieci, natomiast 70 osób - 2 lub więcej. 90 pacjentów miało jeden ząb wypełniony, 231 badanych uczniów miało wypełnione 2 lub więcej zębów. Wykres nr 4 przedstawia w sposób bardziej szczegółowy stan uzębienia mlecznego ośmiolatek objętych Programem.

Wykres Nr 4.

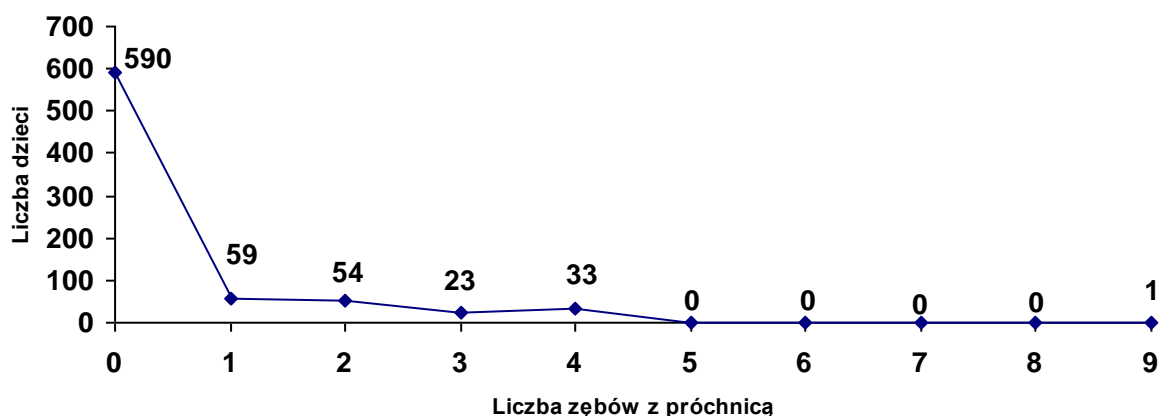
Stan uzębienia mlecznego dzieci objętych Programem – liczba zębów z próchnicą w badanej populacji.

Badana populacja dzieci charakteryzowała się lepszym stanem uzębienia stałego aniżeli mlecznego. U 170 dzieci (85 dziewczynek i 85 chłopców) stwierdzono próchnicę, przy czym maksymalną liczbę zębów z ubytkami, która wynosiła 9, zaobserwowano u jednego dziecka. 88 ośmiolatek miało co najmniej jeden ząb wypełniony, maksymalna liczba zębów wypełnionych wynosiła 4 (7 dzieci). Ponadto, u piątki dzieci z badanej populacji odnotowano już usunięte zęby stałe.

Wykres Nr 5.

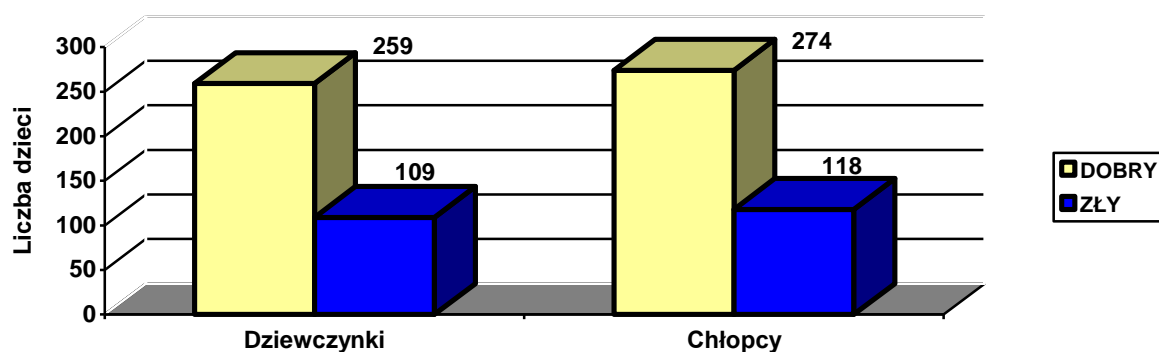
Stan uzębienia stałego dzieci objętych Programem – liczba zębów z próchnicą w badanej populacji.

Stan higieny jamy ustnej u 70,1% (533 osób) ośmiolatków lekarze dentyści ocenili jako dobry, jako zły u pozostałych 29,9% (227 osób). Stan higieny jamy ustnej nie zależy od płci badanego dziecka. Szczegółowe informacje przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 6.

Stan higieny jamy ustnej a płeć badanego dziecka.

Przeprowadzona przez lekarzy ocena stanu uzębienia dzieci zgłaszających się na wizyty w ramach Programu wykazała, że nieco ponad połowa dzieci (383 – 50,4%) miała wadę zgryzu. Potrzebę dalszego leczenia dziecka (niezależnie od jej przyczyn) stwierdzono aż u 84,6% (643) dzieci (313 dziewczynek i 330 chłopców).